BISHARA ja FATOUMA, Dadaab, Kenia 2018

Paahde saa hikipisarat norumaan. Seitsenvuotias Bishara pyyhkii huivinhelmallaan kasvojaan. Kuumuutta ei pääse karkuun edes varjoon, ei edes siihen muutaman neliön pieneen huoneeseen, jonka sängyllä hän istuu mittailemassa maailmansa rajoja.
Lattia on hiekkaa. Sitä samaa, jota majan ulkopuolella on silmänkantamattomiin. Sitä samaa, joka on niin ravintoköyhää, että siinä kasvavat vain piikkipensaat. Jotenkin hän on kuitenkin itse selvinnyt täällä koko pienen ikänsä. Jotenkin, vaikka vettä saa kaivosta vain kaksi kertaa päivässä, ja vaikka Abdia-äiti joutuu myymään kolmanneksen jo valmiiksi liian vähäisestä riisimäärästä, jotta olisi varaa vaikkapa sokeriin. Lapset kuulemma tarvitsevat sitä kasvaakseen, hän on sanonut.
Valo tulee raitoina seinän läpi. Seinä on risuista tehty. Nurkassa on yksi pieni matkalaukku. Se on vaatekaappi. Sininen moskiittoverkko on työnnetty sivuun sängyn päältä. Öisin he nukkuvat sen alla kaikki kolme, hän, sisko ja äiti, samalla kapealla sängyllä. Äidin mukaan se on ongelma, tilaa pitäisi olla enemmän. Mutta äidin syli on täällä turvallisin paikka, ja Bishara on vielä pieni. Hän mahtuu sykerölle, suojaan.
Bisharaa harmittaa, miten rumasti leirin ihmiset täällä äidistä ajattelevat, ja miten he siksi koko perhettä kohtelevat. Miten se voi tehdä kenestäkään vähempiarvoista, että on menettänyt jalkansa pommi-iskussa? Tai miehensä? Tai kaksi lastaan?
Ilman siskoa, Fatoumaa, äiti ei koskaan olisi ehkä jaksanut edes tänne. Sisko oli äidin vatsassa, kun pommi räjähti. Äiti ei tiennyt sitä. Hän oli valmis luopumaan kaikesta, elämästäänkin. Siksi kai, että kaikki oli tavallaan jo mennyt. Mutta kun hän kuuli siskosta, hän sai toivoa jatkaa. Bisharakin saa Fatoumasta toivoa. Fatouma on viisi vuotta vanhempi. Fatouma osaa auttaa koulutehtävissä. Fatouma on kiltti ja vahva. Ja Fatouman kanssa voi leikkiä.
Se on tärkeää, sillä muita kavereita ei ole. Muut lapset kiusaavat heitä molempia äidin jalan takia. Mutta Fatouman kanssa he pitävät yhtä. Joskus he käyvät keräämässä leiristä tyhjiä muovipulloja ja leikkivät niillä perhettä omalla pihalla. Piha on pieni. Samanlainen kuin kaikilla muillakin. Sitä kiertää risuista tehty aita. Se ei pidä mitään loitolla, mutta rajaa kodin.
Koti on piha ja se mitä sen sisällä on. Kupolin muotoinen risukatos on keittiö. Se on reikäinen ja jos sataa, sataa sisälle. Silloin äidin on ikävä kokata. Vessa on rakennettu pellistä. Siinäkään ei ole kattoa. Sitten on katos, jossa voi olla päivällä. Makuusoppi on keittiöstä katsottuna pihan toisella reunalla. Sen saa lukkoon, ettei kukaan vie matkalaukkua.
Kukaan ei osaa sanoa, kauanko täällä pitää olla. Pääseekö täältä pois? Mitä muualla edes on? Bishara miettii lapsia toisaalla, muissa maissa. Hän pohtii, olisiko hänellä jotain juteltavaa heidän kanssaan.
Ei hän tiedä. Oikeastaan hän haluaisi vain kutsua heidät tänne leiriin. Hän haluaisi näyttää, millaista elämä on.